

Foreningshåndbog

– gode råd om stiftelse og driften af en forening

Foreningshåndbogen er en guide til jer, som planlægger at stifte en forening eller allerede er aktive i en eksisterende forening. I håndbogen finder I en række gode råd om og anvisninger til, hvordan man stifter og driver en forening.

I Arbejdernes Landsbank har vi stor ekspertise i de forhold, der vedrører foreninger, og lang erfaring med at rådgive foreninger om deres økonomi. Foreningshåndbogen er en generel vejledning, der præsenterer de grundlæggende begreber og forudsætninger for at starte en forening med særligt fokus på de økonomiske områder. Vær opmærksom på, at håndbogen ikke er en fyldestgørende vejledning i alle juridiske forhold vedrørende foreninger.

I er altid velkomne til at kontakte Arbejdernes Landsbank, hvis I har spørgsmål om jeres forening.

God læselyst!

Arbejdernes Landsbank

Indhold

Foreningens A B C	3
Hvad er en forening?	3
Stiftelse af en forening.....	3
Generalforsamlingen	4
Bestyrelsen.....	5
Vedtægter	6
Når foreningen skal fungere økonomisk.....	6
CVR-nummer.....	7
Tegningsregler	7
Netbank.....	8
Lån og pantsætning	9
Investering	9
Fuldmagter.....	10
Hæftelse og ansvar	10
Opløsning	11

Foreningens A B C

I Foreningens A B C præsenteres en række grundlæggende begreber ved en forening. Du kan læse om de forudsætninger, der er nødvendige, for at fællesskabet kan karakteriseres som en forening, og dermed kan anses som det, man kalder for en 'juridisk person'.

Hvad er en forening?

- En forening er et fællesskab mellem flere personer, som står sammen om én fælles interesse.
- En forening kan betragtes som en 'juridisk person', hvis foreningen har et fælles formål, et sæt vedtægter og en ledelse, der kan handle på foreningens vegne – typisk en bestyrelse.

En forening defineres som et fællesskab mellem flere personer, som står sammen om én fælles interesse. Begrebet forening bruges i daglig tale i vid udstrækning, men skal foreningen på samme måde som en fysisk person have rettigheder og forpligtelser og kunne indgå aftaler med andre, skal foreningen være en 'juridisk person'.

Det betyder, at foreningen skal have:

- Et fælles formål, som er grundlaget for foreningen.
- Et sæt vedtægter, som indeholder nogle fastlagte regler for foreningen.
- En ledelse, der kan handle på foreningens vegne – f.eks. en bestyrelse.

Hvis en forening ikke har en vedtægt eller et formål, er det i stedet et sameje. Det betyder, at flere personer ejer én eller flere formuegenstande i fællesskab. Forskellen mellem en forening og et sameje er, at foreningen ejer genstandene, og foreningens medlemmer er uden ejerforhold til disse genstande. I et sameje er det individerne, der hver især har en ejerandel af genstandene.

Man skelner også mellem erhvervsdrivende ("Foreninger med lønnet ledelse") og ikke-erhvervsdrivende foreninger ("Foreninger med frivillig ledelse"). Hvis en forening er erhvervsdrivende, gælder der særlige lovregler, som foreningen skal overholde. Denne håndbog kommer kun med vejledning til stiftelse og driften af foreninger, der har en frivillig ledelse og derved i nogle sammenhænge kan betegnes som en 'juridisk person'.

Stiftelse af en forening

- En forening stiftes ved en stiftende generalforsamling.

En forening stiftes typisk ved, at én eller flere personer indkalder mulige medlemmer til et stiftelsesmøde eller en stiftende generalforsamling, hvor de fremmødte er med til at beslutte grundlaget for foreningen. Generalforsamlingen er foreningens 'lovgivende' forsamling, og på den stiftende generalforsamling skal medlemmerne bestemme foreningens vedtægter, som er en slags

grundlov for foreningen. Det er en god idé at sende et udkast til vedtægterne ud sammen med mødeindkaldelsen, så kan deltagerne i foreningen sætte sig godt ind i dem inden mødet. Normalt besluttes foreningens første sæt vedtægter med almindeligt flertal, uanset at vedtægterne fastslår, at vedtægtsændringer kræver mere end almindeligt flertal. Foreningens første bestyrelse vælges også på den stiftende generalforsamling.

Generalforsamlingen

- Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed. Alle medlemmer har stemme- og taleret på generalforsamlingen.
- På generalforsamlingen træffes beslutninger normalt med almindeligt flertal – særlige vigtige beslutninger ved kvalificeret flertal.

Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed, og typisk har alle foreningens medlemmer ret til at deltage. I vedtægterne skal proceduren for indkaldelse og afholdelse af generalforsamlingen fremgå – det gælder både den ordinære og en evt. ekstraordinær generalforsamling:

- Den ordinære generalforsamling afholdes normalt én gang om året inden for samme periode hvert år, f.eks. april måned.
- En ekstraordinær generalforsamling afholdes kun, hvis der skal tages særlige beslutninger, som kun generalforsamlingen kan vedtage, og som ikke kan vente til næste ordinære generalforsamling.

Dagsordenen på den ordinære generalforsamling kan indeholde:

- Valg af dirigent
- Bestyrelsens/formandens beretning
- Forelæggelse og godkendelse af årsregnskab
- Valg af bestyrelsesmedlemmer, revisorer og suppleanter
- Det kommende års aktiviteter i foreningen
- Forslag, som efter vedtægterne kræver generalforsamlingens afgørelse.

Alle medlemmer har stemme- og taleret på generalforsamlingen. Det betyder, at det enkelte medlem har ret til at give sin mening til kende og til at stemme for eller imod de emner og forslag, som skal besluttes på generalforsamlingen. Beslutninger træffes normalt med almindeligt flertal – hvor mere end halvdelen stemmer for forslaget. Større beslutninger, som betyder gennemgribende ændringer for foreningen, f.eks. vedtægtsændringer eller opløsning af foreningen, kræver typisk vedtagelse med et kvalificeret flertal, det vil sige:

- Vedtagelse med 2/3 af de afgivne stemmer
- Vedtagelse med 2/3 af samtlige medlemmer/stemmer

eller

- Minimum 2/3 af foreningens medlemmer skal være fremmødt, og at 2/3 af disse stemmer for forslaget (kaldes også dobbelt kvalificeret flertal).

Beslutninger, der skal vedtages med kvalificeret flertal, skal altså fremgå af vedtægterne. Hvis andet ikke fremgår af vedtægterne, vil en beslutning på generalforsamlingen som minimum altid kunne træffes efter samme regler som vedtægtsændringer. Sørg derfor for, at vedtægterne indeholder klare regler for, hvordan beslutninger skal tages i foreningen.

Bestyrelsen

- Bestyrelsen vælges på generalforsamlingen og er foreningens daglige ledelse.
- Bestyrelsen skal føre generalforsamlingens beslutninger ud i livet og tage sig af de opgaver, der opstår mellem generalforsamlingerne. Det er bestyrelsens opgave at sørge for, at foreningens vedtægter overholdes.

Bestyrelsens almindelige opgaver er bl.a. at:

- Sørge for, at foreningens vedtægter overholdes.
- Eksekvere generalforsamlingens beslutninger.
- Føre regnskab over foreningens midler.
- Sørge for, at foreningen udvikles i overensstemmelse med formålet.
- Varetage den daglige ledelse inden for de rammer, generalforsamlingen har givet (f.eks. i vedtægterne).
- Indkalde til generalforsamling i overensstemmelse med vedtægterne.

Bestyrelsesmøder afholdes typisk uden brug af særlige regler. Udgangspunktet er dog, at beslutninger træffes med almindeligt stemmeflertal. Ønsker foreningen særlige rammer for bestyrelsesarbejde, kan bestyrelsen udarbejde en forretningsorden, som f.eks. kan indeholde regler om tid og sted for afholdelse af møder, løbende pligter, krav til beslutningsprocessen mv.

Foreningens bestyrelse kan også kaldes en form for daglig ledelse. Den tager sig af de mange opgaver, der opstår mellem generalforsamlingerne.

Det skal af vedtægterne fremgå:

- Hvor mange medlemmer, bestyrelsen skal bestå af. Det anbefales at vælge et ulige antal, så der altid kan opnås flertal i forbindelse med afstemninger o.l.
- Om der skal være et minimum af bestyrelsesmedlemmer, for at bestyrelsen er beslutningsdygtig.
- For hvor lang en periode bestyrelsesmedlemmerne er udpeget. Det kan være en fordel, at valg af bestyrelsesmedlemmer sker forskudt, så kun halvdelen af medlemmerne udskiftes ad gangen. På den måde opnår man kontinuitet i bestyrelsesarbejdet, da der altid vil være nogle erfarne bestyrelsesmedlemmer.
- Hvor mange suppleanter til bestyrelsen der skal være. Det kan være en god idé at have suppleanter i tilfælde af, at et bestyrelsesmedlem vælger at udtræde af bestyrelsen i utide.

I nogle foreninger vælger generalforsamlingen, hvem der skal være formand, næstformand og kasserer. I andre vil bestyrelsen konstituere sig selv efter valget.

Hvem, der er valgt til de forskellige poster, skal fremgå af:

- Referatet fra generalforsamlingen, hvis formand, næstformand og kasserer vælges på generalforsamlingen.
- Referatet af bestyrelsesmødet, hvis bestyrelsen selv besætter posterne.

Vedtægter

- Vedtægterne er foreningens grundlov og skal derfor indeholde alle foreningens 'færdselsregler' lige fra foreningens formål, proceduren for indkaldelse og afholdelse af generalforsamlingen, tegningsregler osv.

For at undgå uklarheder og uenigheder bør enhver forening have et sæt vedtægter, som er godkendt af generalforsamlingen. Heri skal det klart og tydeligt fremgå, hvordan foreningen skal fungere, og hvordan foreningen skal fremstå over for sine interessenter. Medlemmerne kan i vid udstrækning aftale, hvilke regler der skal gælde for deres forening.

Der er stort set ingen grænser for, hvad der kan stå i vedtægterne, men som udgangspunkt bør følgende fremgå i vedtægterne:

- Foreningens navn
- Foreningens formål
- Regler for medlemsforholdet
- Bestyrelsens kompetencer
- Reglerne for generalforsamlingen
- Tegningsregler
- Regler i forbindelse med opløsning af en forening

Det er muligt at finde standardvedtægter på internettet, som med fordel kan anvendes. Men vær kritisk over for indholdet af standardvedtægterne.

Husk altid nøje at gennemgå de enkelte bestemmelser, så det sikres, at vedtægten er egnet til den pågældende forening.

Når foreningen skal fungere økonomisk

Læs om de ting, I skal være opmærksomme på omkring tegningsregler, hæftelse og ansvar, når I skal have foreningen til at fungere økonomisk.

Skal foreningen fungere hensigtsmæssigt mellem generalforsamlingerne, er det nemlig nødvendigt, at personer bliver bemyndiget til at handle økonomisk på foreningens vegne. Vær opmærksom på, at retningslinjerne ikke er fyldestgørende. Beskrivelsen dækker alene de mest gængse økonomiske områder, som en forening vil skulle tage stilling til i samarbejdet med banken.

Det betyder, at de regler, der beskrives, er Arbejdernes Landsbanks opfattelse af, hvad en forening skal overveje, når den f.eks. vedtager tegningsregler.

CVR-nummer

- Med et CVR-nummer indberettes renteindtægter og -udgifter på foreningens CVR-nummer og ikke på f.eks. formandens eller kassererens CPR-nummer.

Det første en forening bør gøre efter stiftelsen, er at få et CVR-nummer. Når en forening har et CVR-nummer, vil renteindtægter og -udgifter blive indberettet på foreningens CVR-nummer og ikke på f.eks. formandens eller kassererens CPR-nummer.

Det er den sikreste måde at undgå, at foreningens formue skattemæssigt bliver anset for at være formandens/kassererens formue, idet SKAT vil registrere formuen som en personlig indtægt for formanden/kassereren i stedet for foreningens. Et CVR-nummer kan også være relevant, hvis foreningen modtager tilskud fra det offentlige.

For at få et CVR-nummer skal foreningen henvende sig til SKAT eller www.virk.dk – klik på 'Frivillige foreninger'. Det er gratis at få et CVR-nummer. Det er vigtigt, at foreningen husker at forny sit CVR-nummer hvert 3. år, da det ellers vil blive slettet.

Tegningsregler

- Tegningsreglerne bestemmer, hvem der er bemyndiget til at handle på foreningens vegne herunder økonomiske dispositioner.
- Det er som udgangspunkt bestyrelsen, der repræsenterer foreningen og kan indgå aftaler på foreningens vegne. Men overvej nøje, hvad der er mest hensigtsmæssigt, i forhold til om ét eller flere af bestyrelsesmedlemmerne skal disponere alene eller sammen over foreningens midler.

Tegningsreglerne er en del af vedtægterne og bestemmer, hvem der repræsenterer foreningen udadtil. Tegningsreglerne er altså foreningens fuldmagt til én eller flere personer, der bemyndiger

dem til at handle på foreningens vegne. Omvendt giver det personer uden for foreningen mulighed for at se, hvem der kan indgå aftaler på foreningens vegne.

Der findes mange variationer af tegningsreglerne. Den tegningsregel, der passer til den enkelte forening, afhænger bl.a. af foreningens organisation og daglige drift. På www.al-bank.dk finder du forslag til tegningsregler, der kan benyttes til inspiration ved udarbejdelsen af foreningens vedtægter.

Det er vigtigt, at foreningen har en tegningsregel, uanset hvor stor en formue foreningen har. Selv små formuer kan skabe splid mellem medlemmerne, f.eks. hvis medlemmerne ikke kan blive enige om, hvad pengene skal bruges til, eller hvem der kan råde over dem.

Vær især opmærksom på følgende, når det gælder tegningsregler:

- Hvem har på vegne af foreningen fuldmagt til at indgå aftaler med personer uden for foreningen?
- Hvilket omfang har fuldmagten, dvs. hvilke dispositioner skal personen(erne) kunne foretage?

Hvem kan tegne foreningen? Som udgangspunkt er det altid bestyrelsen, der repræsenterer foreningen. Det betyder at:

- Hele bestyrelsen skal underskrive hver gang, der skal hæves på foreningens konto.
- Foreningen ikke kan få et betalingskort/kreditkort eller netbank til sine konti.

Dette kan i mange tilfælde virke uhensigtsmæssigt og bureaukratisk og kan derfor ikke altid anbefales.

Det bør af foreningens tegningsregler fremgå, at ét eller flere af bestyrelsesmedlemmerne kan disponere alene eller sammen over foreningens midler. Det vil gøre det daglige foreningsarbejde mere fleksibelt. Overvej derfor, ud fra en betragtning om, hvad der er mest hensigtsmæssigt, hvem og hvor mange der skal tegne foreningen. Vi hjælper gerne med råd og vejledning, så foreningen får vedtaget den 'rigtige' tegningsregel.

Hvad betyder tegningsreglen for foreningens arbejde? Tegningsreglernes – og dermed fuldmagtens – omfang kan have meget stor betydning for foreningen. Vær især opmærksom på de områder, der er beskrevet i det følgende.

Netbank

Hvis foreningen ønsker netbank, er omfanget af tegningsreglerne afgørende.

Her tages der udgangspunkt i, om det er en enkelt person, som skal kunne foretage alle dispositioner, eller om flere skal godkende dispositionerne:

- Hvis både formand og kasserer tegner foreningen, det vil sige, at de begge f.eks. skal godkende en transaktion på foreningens konto, vil dette også gælde for brugen af netbank. De må altså ikke kunne disponere hver for sig.

- Hvis f.eks. kassereren alene kan disponere over foreningens konti, og dermed også disponere alene via netbanken, er dette oftest, fordi det er det mest hensigtsmæssige i den pågældende forening. En mulighed for at føre en vis kontrol med netbanken, uden at der skal være to til at godkende en disposition, kan være, at et andet bestyrelsesmedlem (f.eks. formanden) får mulighed for at se netbanken – dog uden at kunne disponere. På den måde er der altid en kontrolinstans som sikkerhedsnet.
- Hvis hele bestyrelsen tegner foreningen, er det ikke sikkert, at dette er teknisk muligt i forhold til netbanken. Foreningen skal derfor ændre tegningsreglen, så det bliver muligt for et færre antal bestyrelsesmedlemmer eller evt. kun ét bestyrelsesmedlem at disponere via netbank.

Vi hjælper gerne med råd og vejledning om brugen af netbank i forhold til foreningens tegningsregler.

Lån og pantsætning

Foreningen kan få brug for at optage et lån eller købe/ pantsætte fast ejendom eller løsøre. Vedtægterne bør derfor indeholde retningslinjer for, hvem der kan forpligte foreningen ved disse dispositioner. Foreningen kan vælge, at disse beslutninger skal vedtages på en generalforsamling. Det kan dog være en langsommelig og tung proces, hvis der er behov for at optage lån, mens der samtidig er lang tid til næste ordinære generalforsamling.

I de tilfælde kan det blive nødvendigt at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling. Foreninger, der ofte vil have behov for at optage lån, kan med fordel beslutte, at bestyrelsen kan indgå låneaftaler evt. med et beløbsmaksimum, således at aftaler ud over denne grænse vil kræve generalforsamlingens godkendelse. Det samme kan besluttes for så vidt angår køb/salg af fast ejendom og løsøre. Fremgår det ikke af vedtægterne, at bestyrelsen kan optage lån eller indgå aftaler om fast ejendom, skal der foreligge en gyldigt vedtaget generalforsamlingsbeslutning, som fastslår, at bestyrelsen er bemyndiget til at foretage den pågældende disposition.

Investering

I tegningsreglerne er det også relevant at være opmærksom på foreningens investeringsstrategi, hvis foreningen har planer om at investere i værdipapirer.

Følgende kan fremgå af vedtægten:

- Hvordan skal foreningens midler placeres?
- Skal midlerne kunne investeres i værdipapirer? Skal det i givet fald være aktier, obligationer eller anden form for værdipapirer?
- Kan foreningen investere i udenlandske værdipapirer?
- Hvem skal kunne træffe beslutning om den enkelte investering?

Fremgår dette af vedtægterne, kan foreningen sikre, at investeringerne matcher foreningens risikovillighed. Hvis foreningen ønsker at investere sine midler, skal det fremgå af vedtægterne, hvilke dispositioner – f.eks. køb og salg af værdipapirer der kan foretages, og hvem der kan foretage dem.

Fuldmagter

Som medlem af foreningens bestyrelse repræsenterer man foreningen udadtil med en vis bemyndigelse til at varetage foreningens interesser. Det vil sige, at foreningen har givet fuldmagt til bestyrelsen til at kunne handle på foreningens vegne.

Det betyder dog ikke, at bestyrelsen uden videre kan videregive fuldmagten. Ønsker foreningen, at bestyrelsen skal kunne videregive fuldmagten, således at en person kan udpeges til at varetage en bestemt opgave, f.eks. at kassereren skal kunne hæve på foreningens konto alene, skal dette fremgå af vedtægterne. Bestyrelsen kan kun videregive en opgave til et bestyrelsesmedlem, hvis det klart fremgår af vedtægterne.

Hæftelse og ansvar

- Foreningen hæfter for de aftaler, som indgås på foreningens vegne.
- Enkelte bestyrelsesmedlemmer kan pådrage sig et ansvar, hvis medlemmet ikke har fuldmagt, eller hvis det ikke tydeligt fremgår, at medlemmet handler på foreningens vegne.

Foreningen hæfter alene for de aftaler, som indgås på foreningens vegne. Det enkelte medlem kan ikke gøres personligt ansvarlig for aftalerne, og derfor vil der evt. kun kunne rettes et krav mod foreningen og ikke det enkelte medlem. I visse tilfælde kan et medlem dog blive forpligtet af de aftaler, hun eller han indgår med banken.

Det er især bestyrelsesmedlemmer, der kan pådrage sig et ansvar, da det oftest er dem, der indgår aftalerne. Handler et bestyrelsesmedlem uansvarligt, f.eks. hvis medlemmet ikke har fuldmagt (enten fra vedtægterne eller generalforsamlingen) til at indgå aftalen, eller hvis det ikke tydeligt fremgår, at han handler på foreningens vegne, kan medlemmet blive stillet personligt til ansvar for den indgåede aftale.

Bestyrelsesmedlemmer kan også blive stillet til ansvar over for en aftalepart, selvom bestyrelsesmedlemmer handler inden for sin fuldmagt. Situationen kan opstå, hvis bestyrelsen gennem sine handlinger påfører aftaleparten et tab. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis bestyrelsen på vegne af foreningen indgår en aftale, hvor den er bekendt med, at det er usandsynligt, at foreningen kan overholde aftalen på grund af dårlig økonomi. Bestyrelsen vil ikke kunne hævde, at den har handlet i god tro, når bestyrelsen har påført en aftalepart et tab, og derfor vil et muligt erstatningsansvar mod de enkelte bestyrelsesmedlemmer kunne komme på tale. Det vil dog komme an på en konkret vurdering.

Er et bestyrelsesmedlem uenig i en beslutning, som resten af bestyrelsen ønsker at træffe, skal bestyrelsesmedlemmet aktivt modsætte sig beslutningen. Det kan bestyrelsesmedlemmet gøre ved at:

- Bringe sagen for generalforsamlingen

eller

- Stemme imod forslaget og samtidig kræve, at dette bliver noteret i referatet.

På den måde kan bestyrelsesmedlemmet undgå at blive stillet til ansvar for en beslutning, som ifølge bestyrelsesmedlemmet er i strid med bestyrelsens kompetence. Det er altså **ikke nok**, at bestyrelsesmedlemmet ikke deltager i mødet eller nægter at stemme om forslaget.

Opløsning

Opløsning af en forening sker oftest ved, at foreningen træffer beslutning herom på generalforsamlingen, men foreningen kan også opløses ved konkurs eller ved dom.

En forening kan ophøre ved:

- Konkurs, hvis foreningen ikke kan leve op til sine økonomiske forpligtelser
- Dom, hvis formålet er lovstridigt eller samfundsstridigt
- Opløsning efter foreningens egen beslutning.

Opløsning sker oftest ved, at foreningen træffer beslutning herom på generalforsamlingen. Vedtægterne skal indeholde en bestemmelse om, hvordan opløsningen kan besluttes, og hvilken procedure, der skal følges. Normalt vil en opløsning blive vedtaget efter de samme regler, som gælder for vedtægtsændringer.

Foreningen kan dog også vedtage, at opløsning skal ske ved kvalificeret flertal på generalforsamlingen og/eller ved vedtagelse på to af hinanden følgende generalforsamlinger. Det er også muligt at vedtage, at foreningen opløses automatisk, hvis foreningen ikke har et vist antal medlemmer, eller hvis det ikke er muligt at få samlet en bestyrelse.

Foreningen skal beslutte, hvad der skal ske med foreningens midler. Normalt vil foreningen beslutte, at indeståendet på foreningens konto samt overskud fra salg af foreningens aktiver skal gå til et velgørende formål eller til en anden forening med samme formål. Derudover skal der tages stilling til, hvem der skal stå for fordeling af midlerne. Det kan f.eks. besluttes, at bestyrelsen eller et medlem (f.eks. formanden eller kassereren) står for at opgøre foreningens midler og fordele dem mellem de relevante aftagere.

Fremgår det ikke af vedtægterne, skal dette besluttes på en generalforsamling. Generalforsamlingen må udpege én eller flere, som kan opgøre foreningens midler, og personen skal have fuldmagt til at kunne afhænde foreningens ejendomme samt sælge evt. værdipapirer. Dette er især relevant i forhold til banken, da pågældende vil være berettiget til at disponere over foreningens midler. Der skal derfor fremlægges referat fra generalforsamlingen som dokumentation for, at foreningen er opløst.

